

SANASTO

SOSIAALINEN MEDIA

Priva (*private*) viittaa yksityiseen tiliin. Nuorella voi esimerkiksi Instagramissa olla suljettu privatili ja julkinen tili. Sanaa priva käytetään myös viestin yhteydessä, esimerkiksi: “Laita mulle privaviesti” tai vielä lyhyemmin pm (private message)

Postaaminen, postaus (*post*) tarkoittaa julkaisemista ja julkaisua sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi Facebook-postaus tai Instagram-postaus.

Direct (*direct message*) tarkoittaa suoraan toiselle käyttäjälle laitettua viestiä Instagramissa. Esimerkiksi: “Tsekkaa sun ig (Instagram) direct” tai “Laita mulle viestiä directilla”

Insta-stoori (*Instagram story*) tarkoittaa Instagramissa julkaistavaa tarinaa, stooria, joka näkyy seurajille vuorokauden ajan.

Fiidi (*feed*) tarkoittaa oman profiilin kotisivua sosiaalisen median palvelussa, kuten Instagramissa tai Facebookissa. Fiidissä näkyvät omien seurattavien julkaisut. Algoritmit päättävät, mitä asioita kenenkin fiidiin nousee.

Snäppi tarkoittaa Snapchat sovelluksessa tehtyä julkaisua, joka näkyy 24 tunnin ajan. Nuoret puhuvat myös snäppäämisestä, mikä tarkoittaa Snapchatin käyttöä.

Hashtag, tuttavallisemmin häsä, tarkoittaa aihetunnistetta. Aihetunniste muodostetaan ristikkomerkillä (#) ja sitä seuraavalla sanalla tai merkkijonolla. Aihe-

tunniste kokoaa samaa aihetta käsittelevät julkaisut yhteen. Yksi tunnetuimmista hashtagista on #metoo.

Tägääminen (*tag*) tarkoittaa toisen käyttäjän merkitsemistä omaan julkaisuun tai kommenttiin.

Selfie tarkoittaa henkilön itsestään ottamaa valokuvaa.

INTERNETKULTTUURI

FOMO (*Fear of missing out*) viittaa paitsi jäämisen pelkoon. Se kuvaa tunnetta, joka tulee siitä, kun seuraa sosiaalisessa mediassa toisten tekemisiä ja pelkää jäävänsä paitsi kaikesta siitä, mitä muut sosiaalisen median julkaisujensa perusteella näyttävät tekevän.

Emoji viittaa joukkoon hymiöitä ja kuvasymboleja, joita käytetään esimerkiksi viestittelyssä ja sosiaalisen median julkaisuissa.

Meemi (*meme*) viittaa internetissä leviävään asiaan, joka saavuttaa suuren suosion ja leviää nopeasti. Meemit voivat olla esimerkiksi kuvia tai gif-animaatioita.

Influencer viittaa henkilöön, jolla on paljon seuraajia sosiaalisessa mediassa ja näin ollen myös vaikutusvaltaa. Influencer voi olla esimerkiksi bloggaaja, vloggaaja tai suosittu Instagram-tilin ylläpitäjä. Monet kaupalliset tahot tekevät mielellään yhteistyötä influencersien kanssa. Tällöin puhutaan vaikuttajamarkkinoinnista.

Mikrovaikuttaja tarkoittaa osin samaa kuin influencer. Mikrovaikuttajalla on usein vähemmän seuraajia kuin influencerilla. Mikrovaikuttajien kautta yritykset tavoittelevat tyypillisesti jotain tiettyä kohderyhmää.

Trolli (*troll*) viittaa viestiin tai henkilöön, jonka tarkoitus on ärsyttää ihmisiä, aiheuttaa ristiriitoja tai häiritä keskustelua. Trollausta voidaan tehdä ihan vain hovin vuoksi tai sitten sillä voi olla poliittisia tavoitteita, kuten väärän tiedon tarkoituksellinen levittäminen tai ihmisten usuttaminen toisiaan vastaan.

Provo (*provokaatio*) viittaa trollin tavoin viestiin tai henkilöön, jonka tarkoitus on ärsyttää ihmisiä, aiheuttaa ristiriitoja tai häiritä keskustelua.

Fleimi (*flame*) on internetin keskustelupalstalla tai sosiaalisen median kommenttiketjussa julkaistu provosoiva viesti, jonka tarkoitus on sanasodan käynnistäminen.

Sexting. Sextingillä tarkoitetaan seksuaalissävyytteisten kuvien, videoiden tai tekstiviestien lähettämistä. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi alastonkuvia, vihjailevia poseerauksia tai vaikkapa seksuaalissävyytteisiä emojeita. Sexting kuuluu olennaisena osana nuorten parisuhteisiin ja on yleensä luonteeltaan positiivista. Mikäli sextingiin kuitenkin liittyy painostamista tai kiusaamista, kyse on seksuaalisesta häirinnästä.

Grooming. Groomingilla tarkoitetaan sellaista toimintaa, jolla aikuinen houkuttelee lasta tai nuorta seksuaaliseen toimintaan tai pyrkii seksuaaliseen kanssakäymiseen tämän kanssa. Groomingiin liittyy luottamuksellisen suhteen luominen lapseen, mikä tapahtuu usein sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi lähettämällä nuorelle viestejä Instagramissa tai Whatsappissa.

TEKNOLOGIA

Algoritmi tarkoittaa kuvausta tai ohjetta siitä, miten joku prosessi suoritetaan. Algoritmit perustuvat ohjelmointiin eli koodeihin, jotka ovat ihmisen suunnitteleamia. Esimerkiksi se, mitä näemme sosiaalisen median fiidissämme tai mitä elokuvia Netflix meille suosittelee, perustuu monimutkaisiin algoritmeihin. Mediatyhtiöt eivät yleensä kerro, miten niiden algoritmit toimivat.

Botti on tietokoneohjelma, joka suorittaa sille annettuja tehtäviä määriteltyjen ohjeiden mukaisesti ilman ihmisen myötävaikutusta. Esimerkiksi joillakin yrityksillä verkon asiakaspalvelua hoitaa chat-botti, joka on ohjelmoitu reagoimaan asiakkaiden kyselyihin tietyillä tavoilla.

KRIITTINEN MEDIALUKUTAITO

Valeutinen on nimensä mukaisesti uutinen, joka ei pidä paikkaansa. Valeutinen matkii tyyliään journalismia, eli valeutisessa voi olla esimerkiksi jonkun "haastattelu". Valeutisen tarkoitus on harhauttaminen ja usein poliittisen tai taloudellisen hyödyn saavuttaminen.

Disinformaatio tarkoittaa tarkoituksellista harhaanjohtavaa tietoa. Disinformaatiota voidaan levittää sosiaalisessa mediassa ja sillä on usein poliittiset tai taloudelliset tarkoitusperät.

PELAAMINEN

Striimaaminen (*streaming*) tarkoittaa esimerkiksi Youtuben kautta toteutettavia pelilähetyksiä. Pelaajat saattavat taltioda pelaamistaan joko livestriimeinä tai esimerkiksi videoina, joilla opetellaan pelaamaan jotakin tiettyä peliä.

Lanit tarkoittava pelitapahtumaa, jossa joukko pelaajia kokoontuu omien tietokoneidensa kanssa samaan paikkaan pelaamaan pelejä lähiverkossa (local area network, LAN). Laneissa tärkeintä on sosiaalisuus, eli yhdessä pelaaminen.

E-sports, eli elektroinen urheilu tarkoittaa kilpapeliamista. Kilpapeliaminen muistuttaa asetelmaltaan paljon perinteistä urheilua katsomoinen, nettilähe-tyksineen ja selostajineen.

Modaaminen (*modding, mods*) viittaa pelien tai

pelilaitteiden muokkaamiseen. Pelien modaaminen voi tarkoittaa esimerkiksi pelin alkuperäisten kuva- tai äänitiedostojen vaihtamista. Pelilaitteiston muok-kaaminen puolestaan tarkoittaa laitteiden ulkonäön tai suorituskyvyn muokkaamista.

Machinima tulee englannin kielen sanoista machine ja cinema. Sillä tarkoitetaan erilaisia mediaesityksiä, jotka on tuotettu pääsääntöisesti jollakin 3D- tai pe-limoottorilla. Machiniman tyylilajit voivat vaihdella, ja niiden kesto voi olla mitä tahansa muutamasta se-kunnista täyspitkiin elokuviin.